

ת"פ 9115/10/16 - מדינת ישראל נגד ערן נוימן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 9115-10-16 מדינת ישראל נ' נוימן

בפני כבוד השופט עמי קובו
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד
ערן נוימן

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד גל רוזנצוויג

ב"כ הנאשם: עו"ד רועי לנג

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירה של **הצתה** לפי סעיף 448 (א) רישא בחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "**החוק**")
2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, ביום 30.9.16 בשעה 01:00 בלילה הגיע הנאשם ברכב לבית העסק "נונה" בנתניה, אשר מעליו ובסמוך לו מצויים בתי עסק רבים. הנאשם התיישב בחלקו החיצוני של המקום ואכל. הנאשם הביע את חוסר שביעות רצונו מהמקום, ואף אמר זאת לבעל העסק. בעל העסק הציע לפצות את הנאשם או לזכותו, אך הנאשם סירב, נשאר לשבת עוד כחצי שעה ועזב את המקום.
- בהמשך, בסמוך לשעה 02:00 בלילה נסע הנאשם ברכב לתחנת דלק, מילא דלק בבקבוק פלסטיק בגודל ליטר וחצי. בשעה 03:00 סגר בעל העסק את העסק ועזב את המקום. **סמוך לשעה 04:00 לפנות בוקר הגיע הנאשם בשנית למקום ברכב. הנאשם יצא מהרכב כשהוא אוזח את הבקבוק ובו הדלק, הלך לחלקו האחורי של העסק, שפך את הדלק מהבקבוק על המדרכה ועל תריס הגלילה, הטיל את מימיו על הדלק, והדליק אותו עם מצית.** לאחר מכן, זרק הנאשם את הבקבוק מעבר לגדר, ועזב את המקום. מעשיו של הנאשם גרמו לנזקים הבאים: סימנים שחורים על הרצפה בסמוך לעסק, על קיר העסק ועל תריס הגלילה.

ביום 1.10.16 הגיע הנאשם לבית העסק, הודה במעשה ההצתה והתנצל בפני המתלונן.

3. הצדדים הגיעו להסדר דיוני שבמסגרתו הודה הנאשם בעובדות כתב האישום המתוקן, ונשלח לקבלת תסקיר שירות המבחן, ללא הסכמה לעונש.

תסקירי שירות המבחן

עמוד 1

4. על פי תסקיר שירות המבחן הראשון, מחודש מאי 2017, הנאשם, בן 34, נשוי ואב לארבעה ילדים בגילאים החל ממספר חודשים ועד 5 שנים. לאורך השנים תפקד באופן יציב בתחום התעסוקתי, וטרם מעצרו עבד כקצב במרכול. ממכתב מהמעסיק עולה כי מדובר בעובד מסור ומתמיד בעבודתו. סיים 12 שנות לימוד, ללא תעודת בגרות. גויס לצבא ושוחרר כעבור שנתיים בשל אי התאמה. לאחר מכן עבד בעבודות שונות, הקים עסק, אך בשל התנהלות כלכלית לקויה, העסק נסגר והנאשם צבר חובות של למעלה ממיליון ₪, וההליכים בהוצל"פ טרם הסתיימו. הנאשם מסור למשפחתו, ומקפיד לדאוג לפרנסת הבית. בשל מעצרו התדרדר מצבם הכלכלי, וכיום המשפחה מצויה במצוקה כלכלית משמעותית ונזקקת לסיוע.

הנאשם הביע בוושה וחרטה על התנהגותו, הציג עצמו באופן המצמצם מהבעייתיות העולה ממעורבותו בביצוע העבירה, כשהוא מתאר את התנהגותו כחסרת שליטה כשהוא בגילופין. הנאשם ביטא מוטיבציה ונכונות להמשך מעורבות שירות המבחן כגורם שיקומי. במסגרת פיקוח המעצר הנאשם השתלב בקבוצה בשירות המבחן. הנאשם שיתף פעולה, הגיע לקבוצה באופן קבוע, שיתף באופן פתוח בקשייו, תוך התייחסות להתנהלותו הבעייתית טרם מעצרו. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מצליח כיום לבחון באופן ענייני וישיר את התנהלותו ולזהות מוקדי סיכון בהתנהגותו. שירות המבחן התרשם כי קיימת בעייתיות בצריכת אלכוהול, וקיים צורך בהתערבות בנושא זה. לפיכך, הנאשם הופנה ל"בית חוסן", וגובשה עבורו תכנית טיפולית, אך טרם החל בטיפול.

בהתייחס לעבירה מסר הנאשם כי ביצע את המעשים לאחר ששב מבילוי עם חברים, כשהוא בגילופין. הנאשם הביע בוושה וחרטה על התנהגותו שאינה מאפיינת את אורח חייו, כשהוא קושר את ביצועה לעובדה שצרך אלכוהול בכמות רבה. למחרת בבוקר נבהל ממעשיו, ניגש לבעל העסק, והביע את התנצלותו על מעשיו. שירות המבחן התרשם כי בעיתוי הנוכחי הנאשם מטשטש את העומד בבסיס ביצוע העבירה, כשהסבריו ביחס לשתיית האלכוהול כגורם דומיננטי להתנהגותו הינם חלקיים בלבד. שירות המבחן בחן את הרגלי צריכת האלכוהול של הנאשם, כשלבדבריו לאחר שהעסק שלו קרס, החל לצרוך אלכוהול באופן יומיומי. הנאשם תיאר כי מעולם לא שילם מחיר נוכח צריכת האלכוהול ולכן לא פעל לשינוי דפוס זה, ואולם טען כי מאז ביצוע העבירה הפסיק השימוש באלכוהול בכוחות עצמו.

שירות המבחן ערך הערכת סיכון לעבריינות וסיכוי לשיקום והעריך כי הסיכון להישנות התנהגות אלימה הינו בינוני, והחומרה הצפויה אם ינקוט באלימות בינונית אף היא. כגורמי סיכון שירות המבחן התייחס לתכנון שבמעשים, ולהרשעותיו הקודמות, והתרשם מקשייו בויסות רגשי ומהתנהגות אימפולסיבית. לצד זאת התרשם מגורמי סיכוי לשיקום, לרבות מערכת משפחתית תומכת, יכולתו לתפקד באופן תקין בתחום התעסוקתי והעובדה שלא עמד לדין מאז שנת 2009. כיום הנאשם ער לחומרת מצבו המשפטי.

שירות המבחן המליץ על דחייה של מספר חודשים, כדי לבחון את השתלבותו בטיפול.

5. על פי תסקיר שירות המבחן השני, מחודש ספטמבר 2017, בשיחה עם גורמי הטיפול ב"בית חוסן" נמסר כי הנאשם השתלב ביחידתם בקבוצת הכנה לקראת השתלבות בטיפול אינטנסיבי יומיומי, הנאשם משתף פעולה באופן מלא, מביע מוטיבציה ונכונות להתחייב לתהליך הטיפולי הנדרש וניכר כי יוכל להפיק ממנו תועלת. הנאשם שב וקיבל אחריות על ביצוע העבירה, וחש אכזבה מדרך התנהגותו. עוד תיאר את הקשיים הכלכליים של המשפחה. הנאשם מבין את החשיבות של הטיפול האינטנסיבי. שירות המבחן המליץ על דחייה נוספת כדי לעקוב אחר השתלבותו בטיפול.

6. על פי תסקיר שירות המבחן השלישי, מחודש דצמבר 2017, הנאשם השתלב במרכז היום ב"בית חוסן", שם לוקח חלק בטיפול אינטנסיבי יומיומי, בין השעות 08:00 עד 14:30, הכולל טיפול פרטני וקבוצתי. להתרשמות גורמי הטיפול הנאשם מביע מוטיבציה ונכונות לטיפול, משתף ומדבר בפתיחות ובכנות על קשייו, ונעזר בכלים הטיפולים בהתמודדות עם קשייו. לצד זאת עדיין מתקשה להציב לעצמו גבולות, ומגלה קשיים בויסות התנהגותו, בעיקר בטיפול הקבוצתי. הנאשם מתמודד עם התנאים המגבילים כשלאחרונה אביו חלה במחלת הסרטן, אך הנאשם אינו יכול לבקרו. הנאשם דיווח כי בשל מצוקה רגשית ולחצים מעד לשימוש באלכוהול. על רקע זה ישנה חשיבות בהמשך הרצף הטיפולי, כשהנאשם מביע נכונות לערוך שינוי בחייו ומצליח באופן ראשוני והתחלתי להתבונן ולבחון את התנהגותו.

בשיחה שקיים שירות המבחן עם הנאשם, הוא שב ושיתף כי הטיפול ב"בית חוסן" מסייע לו בהבנה של קשייו. תיאר את תחושת השייכות והביטחון שחש בטיפול, לצד קשייו. הנאשם אף פנה לעזרה נפשית. שירות המבחן התרשם כי הנאשם מצליח לשמור על רצף טיפולי, משתף פעולה עם גורמי הטיפול, אך מצוי בתקופה משברית רגשית, בין היתר בשל כך שאינו עובד, ובשל המצב הכלכלי של משפחתו. שירות המבחן העריך כי בעייתו הנוכחית הסיכון להישנות עבירות אלימות הינו ברמה נמוכה, ואם תבוצע היא תהיה ברמה נמוכה אף היא. שירות המבחן המליץ על דחייה נוספת כדי לעקוב אחר התקדמות הטיפול.

7. על פי תסקיר שירות המבחן הרביעי והמסכם, מחודש מרץ 2018, הנאשם מתמודד עם צריכת אלכוהול לרעה לאורך השנים, כאשר קדם לכך קשר לביצוע העבירה. שירות המבחן ציין כי הנאשם אובחן לאחרונה כלוקה בהפרעת קשב וריכוז, והחל ליטול טיפול תרופתי מתאים. הנאשם מטופל ב"בית חוסן" מאז חודש יולי 2017 במסגרת מרכז היום, בטיפול אינטנסיבי יומיומי בין השעות 08:00-14:30, הכולל טיפול פרטני וקבוצתי. הנאשם עובר תהליך משמעותי בחודשים האחרונים, עורך מאמצים כנים לשנות את דפוסי התנהגותו ולהכיר בקשייו ובמגבלותיו. הנאשם נענה לטיפול. גורמי הטיפול ציינו כי הנאשם מתקדם בטיפול בצורה מרשימה, תיארו את יכולתו להתייחס בביקורתיות לדרך בה ניהל את חייו עד למעצרו, תפיסתו הבעייתית בעבר את האלכוהול כגורם מסייע, כאשר כיום הנאשם החל לקחת אחריות על חייו ומשפחתו, מבין את הטעויות שביצע, ולומד להתמודד באופן מותאם. גורמי הטיפול מתרשמים מתהליך אמיתי ומרצון משמעותי לשינוי.

בשיחה שקיים שירות המבחן עם הנאשם לאורך תקופת הדחייה תיאר את השינוי שחל בו עם קבלת הטיפול התרופתי שמסייע לו. תנאי השחרור בהליך המעצר הוקלו והנאשם שב לעבודתו, דבר שגורם להקלה במצב הכלכלי. הנאשם מצליח לראשונה בחייו לשמור על יציבות ועקביות במסגרת בעלת גבולות נוקשים. כיום רעייתו נמצאת בחודשי הריון ראשונים, של הריונה החמישי. מבלי להתעלם מחומרת העבירה, נוכח השתלבותו בתהליך שיקומי אינטנסיבי לאורך תקופת זמן משמעותית והתמודדות עם מצב כלכלי קשה, כשאשתו נמצאת בחודשי הריון ראשונים, המליץ שירות המבחן להימנע מהטלת עונש מאסר, גם כזה שירוצה בעבודות שירות. שירות המבחן העריך כי עונש של עבודות שירות יוביל להפסקת השתתפותו בהליך הטיפול, דבר אשר עלול להוביל להידרדרות במצבו ובחזרה לצריכת אלכוהול ולהתנהגויות שוליות. לפיכך, לאור ההתרשמות החיובית מהנאשם אשר משקיע מאמצים מרובים בטיפול, לאור הדיווחים של גורמי הטיפול, כשכיום הוא נמנע משתיית אלכוהול, המליץ שירות המבחן על העמדתו של הנאשם בצו מבחן למשך 18 חודשים שמסגרתו ימשיך את הטיפול ביחידה להתמכרויות "בית חוסן", ושירות המבחן יהווה עבורו גורם מפקח ומדריך להמשך הטיפול וכן על צו של"צ בהיקף של 500 שעות למשך 18 חודשים.

ראיות לעונש

8. רעייתו של הנאשם העידה כי היא אם לארבעה, בהריון, עובדת כסייעת בגן בעירייה ובצהרון. תקופת המעצר הייתה קשה למשפחה, המצב הכלכלי של המשפחה התדרדר. הטיפול היטיב עם הנאשם ונתן להם כלים להתמודד עם הקשיים. גם היא נרתמה לטיפול פרטני בעצמה. ביקשה שיתאפשר לנאשם להמשיך את הטיפול.
9. הוגשה הודעה לחייב על מתן צו כינוס, פירוט חובות ומסמכים נוספים בנוגע למצבו הכלכלי של הנאשם.

טיעוני הצדדים

10. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד גל רוזנצוויג, הנאשם הורשע בכתב אישום מתוקן בעבירה של הצתה. מדובר בעבירה שלצדה קבוע עונש של 15 שנות מאסר בפועל, ולא בכדי. פסיקת בית המשפט העליון קובעת כי אין לדעת כיצד הצתה תסתיים, הסיכון שגלום בה הוא גדול, ולכן ראוי להעניש במלוא חומרת הדין. כתוצאה מהצתה אף עשוי להיגרם מוות. מדובר במעשה מתוכנן, הנאשם הלך, הצטייד בבקבוק עם בנזין וחזר בשעת לילה מאוחרת כדי להצית עסק. אין המדובר באיבוד רגעי של שיקול הדעת. לאחר המעשה הנאשם עזב את המקום, והעובדה שבסופו של דבר נגרם נזק קל בלבד היא פחות רלוונטית, משום שמנקודת המבט של הנאשם הוא לא היה יכול לדעת כיצד יסתיים האירוע. הפוטנציאל בעבירה הוא עצום, לרבות לפגיעה בנפש. מדובר על מניע של מה בכך. הפסיקה קבעה עונשים של מאסר בפועל בנסיבות דומות. המאשימה אינה מתעלמת מכברת הדרך שעבר הנאשם מבחינה שיקומית. יש לנאשם רישום פלילי שהתיישן. הנאשם אמנם הודה ונטל אחריות ושיתף פעולה באופן מלא עם שירות המבחן, וראוי להתחשב בכך בגזר הדין, ועם זאת טיב העבירה, והערך החברתי שגלום בה, מחייבים הטלת עונש מאסר לתקופה שאינה קצרה. המאשימה עתרה למתחם שבין שנתיים לחמש שנות מאסר, ובתוך המתחם לגזור את עונשו ברף התחתון, לצד מאסר על תנאי, קנס ופיצוי לשיקול דעת בית המשפט.
11. לטענת ב"כ הנאשם, עו"ד רועי לנג, יש לאמץ את המלצת שירות המבחן. הוגשו ארבעה תסקירים במהלך תקופה ארוכה. העבירה אמנם חמורה בשל הנזק הפוטנציאלי של עבירת ההצתה, אך בסופו של דבר הנזק לא התממש, והתמצה בסימני פיח, ותו לא. לא היה פוטנציאל לפגיעה בנפש, משום שמדובר במתחם עסקים, ללא מגורים בסביבה, כך שאין שום קרבה לבני אדם בשעות הלילה. קיימת אמנם חומרה בתכנון, בכך שהנאשם עזב את המקום בעקבות אירוע של מה בכך, וחזר בשעה מאוחרת עם בקבוק מלא בחומר דליק. עם זאת, הנאשם הטיל את מימיו על הדלק שהוא שפך, ומכאן ניתן להבין את מצבו הנפשי, והעדר חשיבה, בשל היותו נתון לטיפה המרה. הנאשם חזר יום למחרת למקום, הבין את הטעות שעשה, פנה למתלונן בעצמו והביע את התנצלותו. אלמלא כן, הוא כלל לא היה מאותה, ולא היה נותן את הדין. גם בחקירתו במשטרה הוא הודה והסביר שהטיפה המרה שלטה בו. לאחר שחרורו מהמעצר שולב בהליך שיקומי, תחילה בשיחות קבוצתיות, לטיפול בבעיית האלכוהול. במשך למעלה משנה הוא נמצא בטיפול, הייתה מעידה בשל העובדה שאביו חלה בסרטן, והקשיים הכלכליים, אך הנאשם התגבר על המעידה, והמשיך בטיפול. שירות המבחן ממליץ על 500 שעות של"צ. המשפחה הגיעה למצב כלכלי קשה, עד כדי שנזקקו לתרומות, ונכנסו לצו כינוס. המתחם צריך להתחיל ב- 4 חודשי עבודות שירות עד 30 חודשי מאסר בפועל. יש לסטות הממתחם, ולהסתפק בשל"צ כהמלצת

שירות המבחן. לחילופין, יש להסתפק בעבודות שירות.

12. הנאשם הביע חרטה ולקח אחריות מלאה על מעשיו. לדבריו, קיבל את חייו בחזרה בעקבות הטיפול. התחיל להבין כיצד להביע רגשות, ולהתמודד במצבים קשים. עבר אבחון, התגלה שהוא לוקה בהפרעת קשב וריכוז ואימפולסיביות, והחל בטיפול תרופתי שהשפיע עליו לחיוב. ביקש להתחשב בו על אף חומרת העבירה. הוא התחיל ללמוד חשבון, אמור להתחיל ללמוד אנגלית ומחשבים, וזאת כתוצאה מהטיפול.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

13. כתב האישום מתאר אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.
14. במקרה דנן, **הערכים החברתיים** אשר נפגעו הינם שלמות רכוש הציבור וקניינו, כמו גם הגנה מפני פוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש הגלום בהצתה. על חומרתה של עבירת ההצתה ניתן ללמוד אף מהעונש המירבי אשר נקבע לצידה של חמש עשרה שנות מאסר.
15. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה בערך המוגן הינה ברף בינוני וזאת נוכח העובדה כי מחד גיסא הנאשם חזר למקום מצויד בדלק בשל עניין של מה בכך, ומאידך גיסא בפועל נגרם נזק קל בלבד.

על חומרת עבירת ההצתה עמד בית המשפט העליון בע"פ 1414/15 **מדינת ישראל נ' פדר** (15.4.15):

"עבירת ההצתה היא מהחמורות שבספר החוקים וזאת לאור הפוטנציאל ההרסני הטמון בה נוכח הסכנה הגלומה במעשה לגופו ולרכושו של אדם. בית משפט זה עמד, לא אחת, על חומרתה היתרה של העבירה שראשיתה ידוע אך כיצד תתפשט ומה יהיה היקפה, אין איש יודע, שכן מנהגה של האש להתפשט ללא שליטה, תוך שהיא זורה הרס רב בדרכה.... המחוקק ביטא חומרה זו משהעמיד את העונש המרבי לצידה של העבירה על 15 שנות מאסר ו-20 שנות מאסר כאשר היא מבוצעת בנסיבות מחמירות, בין היתר כאשר מטרת ההצתה היא פגיעה בחיי אדם. בהתאמה לכך, גישתו העקבית של בית משפט זה באשר לרמת הענישה בעבירות ההצתה היא כי, ככלל, יש להתייחס בחומרה לעבירה זו ולהשית עונשי מאסר לריצוי בפועל על מבצעי העבירה באופן שיבטא את שיקולי הגמול והרתעת הרבים יחדיו".

עם זאת, בית המשפט העליון קובע בפסיקתו כי קיימת הבחנה בין מקרים שונים של עבירות הצתה בהתאם לנסיבותיהם. כך תוארו הדברים בעניין פדר לעיל:

"אף על פי כן, מעיון בפסיקה עולה כי טווחי הענישה שנקבעו בפועל בעבירות הצתה לסוגיהן אינם אחידים, הואיל ובמסגרת שיקולי הענישה על בית המשפט לתת דעתו, בין היתר, לתוצאות המעשה, לפוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש הגלום במעשה ההצתה, לתכנון המוקדם ולעברו הפלילי של מבצע העבירה במקרה הקונקרטי... אולם, נראה כי במהלך השנים האחרונות מסתמנת מגמת החמרה מסוימת ברמת הענישה ובית משפט זה אף הביע דעתו לאחרונה בדבר הצורך בהחמרה שכזו לאור השיקולים שהוזכרו מעלה... יחד עם זאת, בנסיבות מיוחדות מצא בית המשפט להשית עונשים קלים יותר ממדיניות הענישה הנהוגה. זאת, מאחר וקיימת הבחנה בין הצתה אחת לאחרת ולא מן הנמנע שהעונשים שיושטו בגין אותה עבירה יהיו שונים בהתאם לשונות נסיבות ביצוע העבירה ומבצעה".

16. במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 ט' לחוק), יש לתת את הדעת לנסיבות הבאות:

א. **תכנון שקדם לביצוע העבירה**; הנאשם חזר למקום האירוע, מספר שעות לאחר שעזב אותו בעקבות ויכוח בינו לבין בעל העסק, לאחר שעבר בתחנת דלק ורכש דלק בבקבוק. התנהגות זו מלמדת כי למעשיו קדם תכנון.

ב. **הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה**; פוטנציאל הנזק בעבירת הצתה הוא משמעותיזאת נוכח העובדה שאדם המשלח אש לעולם אינו יכול לצפות להיכן היא תתפשט ובמי היא תפגע, אם כי אין המדובר בסביבה של בתי מגורים, אלא באזור של בתי עסק אשר מטבע הדברים אינו מאויש בשעות של לפנות בוקר.

ג. **הנזק שנגרם מביצוע העבירה**; למרבה המזל נגרם נזק מזערי בלבד שהינו בעיקר סמני פיח שחור על הרצפה בסמוך לעסק, על קיר העסק ועל תריס הגלילה.

ד. **הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה**; ברקע למעשים ויכוח שפרץ על דבר של מה בכך בין הנאשם לבעל העסק, נוכח חוסר שביעות רצונו של הנאשם מהשירות שקיבל בבית העסק. הנאשם היה נתון תחת השפעת אלכוהול בעת ביצוע העבירה, כפי שניתן ללמוד אף מכך שהנאשם הטיל את מימיו על הדלק בטרם הצית אותו.

17. בחינת מדיניות הענישה הנוהגת מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 1951/14 **מקון נ' מדינת ישראל** (15.2.15), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת הצתה. הנאשם, אשר נפגע מדבריו של המתלונן, מילא דלק בשני בקבוקי פלסטיק ריקים ושפך אותם אל תוך חנותו של המתלונן, הצית את הדלק באמצעות מצית ועזב את המקום בעוד החנות עולה בלהבות. הנאשם צעיר נעדר עבר פלילי, אשר ביצע את העבירה בהיותו בגילופין. נקבע מתחם עונש שבין שנתיים וחצי לארבע וחצי שנות מאסר בפועל. **נידון ל- 30 חודשי מאסר בפועל.**

ב. בע"פ 7887/12 **שאול נ' מדינת ישראל** (24.4.13), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירה של הצתה. בעקבות סכסוך עם המתלונן, ניגש הנאשם לתחנת דלק, ומילא דלק במיכל פלסטיק. בהמשך, הצית הנאשם שני בקבוקי פלסטיק שבהם דלק, והשליך אותם לעבר מגרש. כתוצאה מכך נשרף ציוד רב השייך למתלונן. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם שבין שנתיים ל- 4 שנות מאסר**, ובית המשפט העליון ציין כי המתחם מתאים ואף נוטה לקולא לאדם במצבו הנפשי של הנאשם, וכלל המתחם צריך להיות גבוה יותר. הנאשם, בעל רקע נפשי, **נדון ל- 30 חודשי מאסר בפועל.**

ג. בע"פ 2717/15 **חביבאללה נ' מדינת ישראל** (23.12.15) התקבל ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירה של הצתה. בעקבות עיקול שהוטל על ידי המועצה המקומית על חשבון הבנק של אמו של הנאשם, מילא הנאשם בקבוק בבנזין, שפך את הבנזין והציתו. נגרם נזק לרכוש המועצה. נאשם ללא עבר פלילי, נטל אחריות למעשיו. בית המשפט העליון קבע מתחם שבין שנתיים עד חמש שנות מאסר, והפחית את עונשו ל- **28 חודשי מאסר** בפועל (חלף 36 חודשי מאסר בפועל).

ד. בע"פ 8659/13 **אלמליח נ' מדינת ישראל** (14.5.14), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע

בעבירת הצתה. הנאשם אשר פוטר מעבודתו בנגריה החליט להצית אותה. לשם כך הגיע למקום ושפך חומר דליק על מפתן הדלת ואז הצית נייר ודחף אותו לתוך הנגריה. עובר אורח שחלף במקום כיבה את האש. הנאשם בעל עבר פלילי והתמכרות לסמים. **נקבע מתחם שבין 15 ל- 30 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם השתלב בהליך טיפולי משמעותי ושירות המבחן המליץ על הימנעות מהטלת עונש מאסר והטלת של"צ וצו מבחן. **נידון ל- 18 חודשי מאסר בפועל**.

ה. בע"פ 6720/16 **מדינת ישראל נ' פלוני** (7.3.17), קיבל בית המשפט את ערעור המדינה על קולת עונשו של נאשם אשר הורשע בעבירת איומים והצתה. הנאשם, אשר חשד שזוגתו מקיימת קשר עם המתלונן, החליט להצית את רכבו. הצטייד בבקבוק עם בנזין, איים על המתלונן ואז שפך את תכולת הבקבוק אל תוך הרכב והצית אותו. בית המשפט המחוזי **קבע מתחם שבין 24 ל- 48 חודשי מאסר בפועל**, תוך שקבע כי יש מקום לחרוג ממתחם העונש בשל שיקולי שיקום נוכח העדר עבר פלילי, מצבו הנפשי וההליך הטיפולי שעבר והשיתוף שלו 6 חודשי עבודות שירות. בית המשפט העליון קבע כי נסיבות העבירה אינן קלות ועל אף שיקולי השיקום אין מקום להשיתוף עונש שאינו כולל מאסר בפועל והשיתוף על הנאשם **12 חודשי מאסר בפועל**.

ו. בע"פ 8501/09 **בוכרע נ' מדינת ישראל** (10.8.10), התקבל ערעורו של הנאשם אשר הורשע בהצתה. הנאשם מילא שני בקבוקים בחומר דליק ושפך את תכולתם אל תוך המכולת, הוא הצית פיסת נייר והשליך אף אותה לתוך החנות. כתוצאה ממעשים אלה הוצתה אש ונגרם נזק רב לרכוש. כמו כן, נגרמו כוויות לכלבתו של המתלונן אשר שהתה במקום. בית המשפט העליון התייחס להליך השיקומי שעבר הנאשם מאז ביצוע המעשים וכן מאז מועד גזירת הדין בעניינו והחליט כי יש מקום להקל בעונשו. **נידון ל- 6 חודשי עבודות שירות** (חלף 22 חודשי מאסר בפועל).

ז. בת"פ (מח' ב"ש) 46432-12-12 **מדינת ישראל נ' פלוני** (15.7.13), הורשע נאשם בעבירת הצתה. הנאשם החליט להצית את החנות ממנה פוטר, הוא הצטייד בבקבוק של חומר דליק, ניגש לחנות, הצית את הבקבוק, הניחו בסמוך לדלת הזכוכית של החנות ועזב. אש פרצה בחזית החנות, שכובתה על ידי שוטרים שעברו במקרה. הנאשם צעיר, בעל עבר פלילי, **נידון ל- 20 חודשי מאסר בפועל** והפעלת התנאי (סה"כ 24 חודשי מאסר).

ח. בת"פ (מח' ב"ש) 21013-06-14 **מדינת ישראל נ' יוסף** (29.6.16), הורשע הנאשם בעבירת הצתה. הנאשם הגיע אל מועדון וביקש להיכנס, אך המאבטחים סירבו להכניסו. הנאשם עזב את המקום וחזר כעבור מספר דקות, כשהוא מחזיק בידו פיסת קרטון בוערת. הנאשם התקרב למרפסת בחלקו האחורי של המועדון, השליך את פיסת הקרטון לעבר יריעת הברזנט והציתה. לאחר מכן, נמלט מהמקום. כתוצאה ממעשיו של הנאשם, אחזה האש ביריעת הברזנט והיא החלה לבעור. באותה עת שהו במרפסת מבליים. הנאשם כבן 20, השתלב בהליך טיפולי במסגרת הוסטל במשך שנה וחצי, שיקם את חייו והשתלב בעבודה. בית המשפט קבע מתחם עונש בין שנה לשנתיים ואולם חרג ממתחם העונש משיקולי שיקום והשיתוף על הנאשם צו של"צ.

ט. בת"פ (מח' ב"ש) 39973-09-14 **מדינת ישראל נ' פרגי** (22.12.16), הנאשם הורשע בעבירה של הצתה והחזקת סכין. על רקע ויכוח בין המתלונן לבין אימו של הנאשם, הגיע הנאשם אל מקום חניית הרכב, כשברשותו שני בקבוקי פלסטיק שהכילו בנזין, במטרה להצית את הרכב. הנאשם שילח אש ברכב, באמצעות הבנזין. האש החלה להתפשט ופגעה בידו השמאלית וברגליו של הנאשם. הנאשם צעיר בעל נסיבות חיים קשות. נרתם להליך טיפולי בקהילה ובהוסטל. **בית המשפט קבע**

מתחם שבין 24 ל- 48 חודשי מאסר בפועל. ואולם לאור המלצת שירות המבחן החליט לסטות ממתחם העונש בשל שיקולי שיקום והשית על הנאשם **6 חודשי עבודות שירות.**

18. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), סבורני כי **מתחם העונש ההולם הינו החל מ- 12 חודשי מאסר בפועל ועד ל- 36 חודשי מאסר בפועל.**

סטייה ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום

19. במקרה דנן, קיימת הצדקה לחריגה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום, באופן שיוטל על הנאשם עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות לתקופה המירבית, אך לא למטה מכך.

20. בכל הנוגע לשאלה באילו מקרים יש לסטות מהמתחם באופן שבו יוטל עונש לפי שיקולי שיקומו של הנאשם (קרי שלא מאחורי סורג ובריח), ובאילו אין מקום להימנע מהטלת עונש מאסר בפועל, ראוי להפנות למאמרו של פרופ' אורן גזל אייל "חריגה ממתחם העונש ההולם", 539, בעמ' 547-548, **ספר דורית ביניש (עורכים קרן אזולאי, איתי בר סימן טוב, אהרן ברק ושחר ליפשיץ (2017):**

"סעיף 40 ד' קובע כי כאשר הוכח סיכוי של ממש לשיקום, בית המשפט **רשאי** לגזור את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו. הוא אינו חייב לעשות כן. שאלה היא, כיצד יקבע בית המשפט אם להפעיל סמכותו לפי סעיף 40 ד'? בפסיקה עדיין אין התייחסות לשיקולים האמורים להנחות את בית המשפט בהחליטו אם לגזור על הנאשם עונש לפי שיקולי שיקומו. לדעתי, כל עוד אין מדובר בעבירה שחומרתה יתרה, הרי שככלל יש להעדיף גזר דין הניתן לפי שיקולי שיקומו של הנאשם, כאשר הוכח סיכוי של ממש לשיקום. כדי לצמצם עבריינות בחר המחוקק להעדיף שיקולי שיקום משיקולי הלימה, כאשר יש סיכוי של ממש לשיקום ואין בעבירה חומרה יתרה.

[...]

אם נמצא כי יש סיכוי של ממש לשיקום, הרי שבהיעדר שיקולים מיוחדים, כגון מסוכנות או נזק צפוי לנפגע העבירה, יש להעדיף ככלל את הליך השיקום. זהו אחד החידושים הבולטים בתיקון 113, וראוי שבתי המשפט יתנו משקל לשינוי זה בדיני הענישה, שנראה כי עדיין לא הופנם עד תומו."

21. בפסיקה קיימים מקרים בהם סטו בתי המשפט ממתחם העונש ובכל זאת הטילו עונשי מאסר מאחורי סורג ובריח (ראו למשל: ע"פ 6720/16 **מדינת ישראל נ' פלוני** (7.3.17); ע"פ 4876/15 **פלוני נ' מדינת ישראל** (3.12.15); רע"פ 4795/11 **מדינת ישראל נ' זאיד** (27.6.11); רע"פ 262/14 **נאשף נ' מדינת ישראל** (22.1.14) וכן רע"פ 5354/12 **קובר נ' מדינת ישראל** (12.7.12)).

לצד זאת פעמים רבות בחרו בתי המשפט לסטות ממתחם העונש ההולם עד כדי הטלת עונש שירות בעבודות שירות (ראו למשל בע"פ 779/15 **פלוני נ' מדינת ישראל** (12.4.15) (שוד באיומי סכין); ע"פ 911/14 **פלונית נ' מדינת ישראל** (4.11.14) (התעללות בקטין או חסר ישע); ת"פ (מח' חי') 27277-01-15 **מדינת ישראל נ' קעדאן** (16.9.15) (עבירות בנשק); ת"פ (מח' ב"ש) 33495-12-13 **מדינת ישראל נ' דדשב** (30.3.15) (עבירות בנשק); ת"פ 7498-11-14 **מדינת ישראל נ' אלצראיעה** (30.3.17) (עבירות בנשק); ת"פ (מח' מרכז-לוד) 8833-01-14 **מדינת ישראל נ' אפלצ'יוק** (22.12.16) (עבירות שוד); ת"פ (מח' מרכז-לוד) 8761-01-14 **מדינת ישראל נ' פוגרבניאק** (26.4.17) (עבירות שוד); ת"פ (מח' ים) 23513-03-14 **מדינת ישראל נ' שצ'ינוב** (10.11.16).

22. הנאשם, יליד 1982, נשוי ואב לארבעה, בשנת 2010 נישא ומאז מנהל אורח חיים נורמטיבי. לאורך השנים תפקד באופן יציב בתחום התעסוקתי והקפיד לדאוג לפרנסת הבית. היה בעליו של עסק לריהוט אשר תחילה שגשג ואולם בהמשך, בשל ניהול לקוי נקלע לחובות גדולים ונסגר. בעקבות כך נפתחו נגדו הליכי הוצאה לפועל אשר טרם הסתיימו. לאחר שהעסק שלו קרס, החל הנאשם לצרוך אלכוהול באופן יומיומי. את העבירה ביצע לאחר ששב מבילוי עם חברים, כשהוא בגילופין. מאז ביצע העבירה הפסיק את השימוש באלכוהול. הנאשם ביטא מוטיבציה ונכונות להתערבות שירות המבחן כגורם שיקומי.

במסגרת פיקוח המעצר הנאשם השתלב בקבוצה בשירות המבחן, אליה הגיע באופן קבוע ושיתף פעולה באופן מלא עם תכניה. שירות המבחן התרשם כי הוא מצליח לבחון באופן ענייני וישיר את התנהלותו ולזהות מוקדי סיכון בהתנהלותו. לצד זאת סבר שירות המבחן כי נוכח השימוש באלכוהול יש מקום להתערבות טיפולית, ולפיכך הנאשם הופנה ל"בית חוסן", וגובשה עבורו תכנית טיפולית.

23. בחודש יולי 2017, השתלב הנאשם ב"בית חוסן", תחילה בקבוצת הכנה לקראת השתלבות בטיפול אינטנסיבי יומיומי, במסגרתה הוא שיתף פעולה באופן מלא, והביע מוטיבציה ונכונות להתחייב לתהליך הטיפולי הנדרש. בהמשך שולב הנאשם במרכז היום ב"בית חוסן", שם לקח חלק בטיפול אינטנסיבי יומיומי, בין השעות 08:00 עד 14:30, הכולל טיפול פרטני וקבוצתי. במסגרת הטיפול שיתף ונעזר בכלים הטיפוליים בהתמודדות עם קשייו. תחילה חש הנאשם קושי, ואף דיווח על מעידה אחת של שימוש באלכוהול, עקב קושי רגשי שחש בשל מחלת אביו. ואולם, הנאשם הביע נכונות לערוך שינוי בחייו והצליח באופן ראשוני והתחלתי להתבונן ולבחון את התנהלותו. בהמשך פנה הנאשם אף לעזרה נפשית. על אף קשייו הרגשיים והכלכליים הצליח לשמור על רצף טיפולי ולשתף פעולה עם גורמי הטיפול.

בהמשך, ולאורך כל תקופת הטיפול הארוכה ניכר כי הנאשם עבר תהליך משמעותי, ערך מאמצים כנים לשנות את דפוסי התנהלותו ולהכיר בקשייו ובמגבלותיו. הנאשם שיתף פעולה עם גורמי הטיפול באופן מלא ודווח כי הוא מתקדם בטיפול בצורה מרשימה. כיום הוא מסוגל להתייחס בביקורתיות לדרך בה ניהל את חייו עד למעצרו, לתפיסתו הבעייתית בעבר את האלכוהול כגורם מסייע, הוא מבין את הטעויות שביצע, ולומד להתמודד באופן מותאם. גורמי הטיפול התרשמו מתהליך אמיתי ומרצון משמעותי לשינוי. בעקבות זאת תנאי השחרור בהליך המעצר הוקלו והנאשם שב לעבודתו, דבר שהוביל להקלה במצב הכלכלי. הנאשם מצליח לראשונה בחייו לשמור על יציבות ועקביות במסגרת בעלת גבולות נוקשים.

בתחילת התהליך העריך שירות המבחן את מסוכנות הנאשם להישנות ביצוע עבירות אלימות כבינונית, ואם תבוצע, תהיה ברמה בינונית. בתום התהליך, העריך שירות המבחן כי המסוכנות פחתה לנמוכה, ואם תבוצע עבירה, היא תהיה ברמה נמוכה.

24. סבורני כי במקרה דנן הנאשם עבר כברת דרך שיקומית, וקיים סיכוי גבוה מאוד (ובוודאי סיכוי של ממש כלשון החוק) שהנאשם ישתקם. לעומת זאת, קיים סיכון גבוה כי שליחתו לריצוי עונש מאחורי סורג ובריא תסכל את ההליך השיקומי או תפגע בו באופן משמעותי.

25. תסקירי שירות המבחן מלמדים על כך שהנאשם עושה מאמצים כנים לשוב למסלול חיים נורמטיבי, ויש לעודד את הנאשם בהמשך מסלול החיים הנורמטיבי באמצעות הקלה בעונש והימנעות מהטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריא. סבורני כי הטלת עונש מאסר בכליאה תחטא לשיקול השיקום ועלולה לגרום ליותר נזק מתועלת לחברה. הצלחת ההליך השיקומי של הנאשם מהווה אינטרס של

החברה בכללותה ולא רק של הנאשם.

גזירת העונש המתאים לנאשם

26. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן**

קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לנסיבות הבאות:

א. **הפגיעה של העונש בנאשם ובמשפחתו**, הנאשם יליד 1982, נשוי ואב לארבעה ילדים, והוא

ורעייתו מצפים לילד נוסף. הנאשם נושא עם רעייתו בעול פרנסת משפחתו, לנוכח מצבם הכלכלי הקשה, ואין ספק כי עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריה (ואף בעבודות שירות) יקשה על הנאשם ומשפחתו לכלכל את עצמם.

ב. **הנזקים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירה ומהרשעתו**; הנאשם שהה במעצר מיום

2.10.16 עד ליום 27.11.16, לאחר מכן שהה במעצר בפיקוח אלקטרוני, ובהמשך שוחרר בתנאים מגבילים אשר הוקלו. במהלך היותו נתון במעצר נקלעה משפחתו לקשיים כלכליים גדולים, בעקבות כך נזקקה המשפחה לסיוע כלכלי ולתרומות. כיום נמצא תחת צו כינוס נכסים (נ/1).

ג. **נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב**;

הנאשם חזר מיוזמתו אל בית העסק יום למחרת ביצוע ההצתה, הודה בפני המתלונן במעשים וביקש את סליחתו. הנאשם הודה במיוחס לו כבר במשטרה, נטל אחריות על מעשיו והביע חרטה. כמו כן נרתם הנאשם להליך טיפולי משמעותי וארוך במסגרת שירות המבחן.

ד. **עברו הפלילי של הנאשם או העדרו**; לחובת הנאשם ארבע הרשעות קודמות, אשר התיישנו.

הרשעתו האחרונה משנת 2009 בעבירות של איומים, העלבת עובדי ציבור, והתנהגות פרועה במקום ציבורי. הרשעות נוספות בעבירות של חבלה במזיד ברכב, הפרעת שוטר במילוי תפקידו, העלבת עובד ציבור והתנהגות פרועה במקום ציבורי. באופן כללי נראה כי עברו הפלילי של הנאשם אינו מכביד, אינו מן העת האחרונה, וקשור במידה רבה להתנהגותו האימפולסיבית של הנאשם, אשר לא טופלה בעבר, וכיום הנאשם מטופל תרופתית.

27. עוד יש לתת את הדעת לשיקול **הרתעת היחיד** בגדרו של המתחם, וזאת בשים לב לקשייו בוויסות

תגובותיו וכן נוכח השימוש באלכוהול אשר עמד ברקע לביצוע העבירה.

28. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשם עונש מאסר שיכול וירוצה בעבודות

שירות לתקופה המירבית לצד עונשים נוספים. כמו כן יש לפצות את המתלונן בגין הנזק הקל שנגרם לו.

סוף דבר

29. **אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:**

א. **6 חודשי מאסר בפועל**, אשר ירוצו בעבודות שירות על פי חוות דעת הממונה על עבודות

השירות. תחילת עבודות השירות ביום 4.6.18.

ב. 10 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מהיום עבירת הצתה.

ג. קנס כספי בסך של 3,000 ₪ או 30 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 6 תשלומים חודשיים

שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.1.19. לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה

לפירעון מייד.

ד. פיצוי בסך 2,000 ש"ח למתלונן. הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט עד ליום 1.9.18 ויועבר למתלונן על פי פרטים שתמסור המאשימה.

ה. צו מבחן למשך 18 חודשים.

הנאשם מוזהר בזאת כי אם לא ימלא אחר צו המבחן, ניתן יהיה להפקיעו ולגזור את דינו מחדש.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, י"ח אייר תשע"ח, 03 מאי 2018, בנוכחות הצדדים.